

פרק במה בהמה⁽¹⁾

המשנה הראשונה עוסקת בדברים שנחשבים משא.

מתניתין:

אדם מצווה על שביית בהמתו בשבת, בכל המלאכות שנאסרו לאדם גופו⁽²⁾, וכשם שנאסרה לאדם הוצאת משא מרשות לרשות

בפרק זה מבואר דיני יציאת הבהמה בשבת, שיש חפצים שאסור להניח עליה שתצא בהם.

ויש לכך שלש סיבות עיקריות המבוארות בגמרא: א. משום שהם נחשבים כמשא. ב. שמא יפלו והבעלים עלול לטלטלם באיסור. ג. שנראה כמו שהבעלים הולך לשוק למוכרה.

[שמות כ י] ו"למען ינוח שורך וחמורך" [שם כג, יב]. וכתבו התוספות והרמב"ן בספר המצוות [שרש יד] שהעשה "למען ינוח" נאמר כשהבהמה עושה מלאכה מעצמה, והלאו נאמר כשהבעלים מחמר אחר בהמתו. ואילו דעת הרמב"ם [שבת כ, ב] שהלאו נאמר דוקא כשהבעלים חורש עם שורו, אבל מחמר אסור רק מדרבנן. [כך פירשו את שיטתו הרמב"ן [הנ"ל] והחינוך [במצוה לב], וראה מגיד משנה [שם] שחולק].

והר"ן [בע"ז טו, א] כתב עוד חילוק שהעשה נאמר רק לבעלים שתשבות ותנוח בהמתו, אבל הלאו של מחמר נאמר לכל אדם, וגם אם מחמר אחר בהמת חברו עובר בלאו. והמהצית השקל [רמו, ח] כתב שיש חולקים וסוברים שמחמר גם נאמר רק לבעלים על בהמתו, וראה נשמת אדם שכתב שאין לצרף דיעה זו אפילו כסניף.

עוד חילוק בין העשה והלאו כתבו המנחת חינוך [סוף מצוה לב, טז] והשפת אמת [בהגהה] שנשים פטורות משביית בהמתן שאינם מוזהרות על עשה דשבת שהיא מצוה שהזמן גרמא, ועל הלאוין של שבת הן מוזהרות מדרשה. ורבי עקיבא איגר במשניות [כאן] מסתפק בזה ויבואר להלן נד ב. עוד כתבו שיש חילוק לפי הפני יהושע [ראה להלן] שאין עשה

1. הפני יהושע תמה על סדר הפרקים "במה בהמה" לפני "במה אשה", מדוע הקדימו את דיני הבהמה? ותירץ השפת אמת [תחילת פרק במה אשה] שאיסור יציאת הבהמה במשא [שזהו עיקר דיני פרק במה בהמה] הוא איסור עשה מהתורה, ואילו עיקר איסורי יציאת אשה, הוא מדרבנן.

אלא שהפני יהושע הקשה לשיטתו, שהוא סובר שאין איסור מהתורה ביציאת בהמה במשא [ראה להלן], מדוע הקדימו את דיני הבהמה? ועוד, הרי במשנה [סב, א] שנינו איסורי יציאת אשה מהתורה שחיבת עליה חטאת, ובבהמה בודאי אין חיוב חטאת?

ותירץ, שאיסור יציאת אשה הוא מאיסורי שבת עצמה שלא תעשה מלאכה, אבל החיוב שלא תצא בהמתו במשא, חייב הבעלים לדאוג מערב שבת לכך שלא תצא הבהמה מעצמה באופן האסור. והיינו מה שאסרו חכמים שלא יניח משא על בהמתו שלא תצא בו, הוא חיוב לדאוג לשביית בהמתו מערב שבת. ולכן נשנה קודם דין הבהמה, מפני שזמן החיוב שלה קודם לאיסורי אשה בהוצאה.

2. בתורה יש שני פסוקים על מלאכת בהמה בשבת: "לא תעשה כל מלאכה אתה... ובהמתך"